

ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΝΤΗΣ

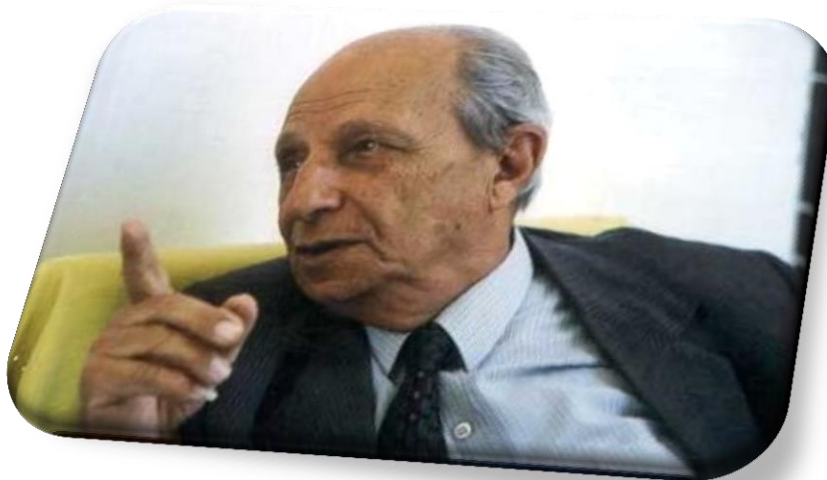
Ο Κώστας Μόντης γεννήθηκε στην Αμμόχωστο το 1914. Τέλειωσε το δημοτικό σχολείο στη Λάρνακα και συνέχισε τις γυμνασιακές σπουδές του στη Λευκωσία, στο Παγκύπριο Γυμνάσιο, απ' όπου αποφοίτησε το 1932. Σπούδασε Νομικά στο Πανεπιστήμιο Αθηνών (1932-1937). Επειδή η αγγλική αποικιακή κυβέρνηση της Κύπρου δεν του επέτρεψε να ασκήσει το δικηγορικό επάγγελμα, αναγκάστηκε ν' ασχοληθεί με διάφορα άλλα επαγγέλματα. Εργάστηκε ως ιδιωτικός υπάλληλος και ασχολήθηκε συστηματικά με τη δημοσιογραφία, το θέατρο, τη λογοτεχνία. Από το 1961 ως το 1976 υπηρέτησε ως Διευθυντής Τουρισμού στο Υπουργείο Εμπορίου και Βιομηχανίας Κύπρου.

Το έργο του είναι επιβλητικό σε ποσότητα και ποιότητα. Εξέδωσε 25 ποιητικές συλλογές, τρεις συλλογές με διηγήματα, δύο νουβέλες, ένα θεατρικό μονόπρακτο, ένα μυθιστόρημα, "Ανθολογία Κυπριακής Ποίησης", "Ανθολογία Νέων Κυπρίων Ποιητών", "Κυπριακά Δημοτικά Τραγούδια" κ. ά.. Εγραψε επίσης 40 επιθεωρήσεις για το θέατρο, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Εξέδωσε κατά καιρούς δύο οικονομολογικές επιθεωρήσεις, ένα λογοτεχνικό και θεατρικό περιοδικό, το "Θέατρο" και δύο εφημερίδες, την "Ελευθέρα Φωνή" και την "Εμπορική". Το 1942 ίδρυσε με τους φίλους του Αχιλλέα Λυμπουρίδη και Φοίβο Μουσουλίδη το πρώτο επαγγελματικό θέατρο στην Κύπρο, το "Λυρικό". Το 1984 ο Μόντης προτάθηκε για το Νόμπελ Λογοτεχνίας. Και από μόνο του αυτό, τίμησε και καταξίωσε τον Κύπριο λογοτέχνη και την Κύπρο.

Βασικές ιδεολογικές αρχές και αξίες ζωής, που διαβρέχουν την ποίηση του Κώστα Μόντη, συνοπτικά είναι:

α) Η αγάπη στα παιδιά. Η στροφή του προς την παιδική ποίηση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αγάπη που τρέφει προς τα παιδιά, όχι μόνο προς τα κυπριόπουλα και τα ελληνόπουλα αλλά και προς τα παιδιά του κόσμου. Από αυτά παίρνει μαθήματα ανθρωπιάς.

β) Η έννοια της πατρίδας. Γενικά υποβάλλεται ο υγιής πατριωτισμός χωρίς μίσση και φανατισμούς. Τα ποιήματα που υποβάλλουν αυτή την ιδέα είναι όσα αναφέρονται στην Κύπρο, στην εισβολή των Τούρκων, στην κυπριακή φύση και στην Ελλάδα.

ΕΛΛΗΝΕΣ ΠΟΙΗΤΕΣ

Ελάχιστοι μας διαβάζουν
ελάχιστοι ξέρουν τη γλώσσα μας
μένουμε αδικαίωτοι κι αχειροκρότητοι
σ' αυτή τη μακρινή γωνιά
όμως αντισταθμίζει που γράφουμε ελληνικά.

Το ποίημα ανήκει σε μια σειρά ολιγόστιχων ποιημάτων με τον γενικό τίτλο «Στιγμές». Σκοπός τους είναι να αποτυπώσουν ένα φευγαλέο γεγονός, συναίσθημα ή σκέψη. Είναι επιγραμματικά και θυμοσοφικά με αμεσότητα και πυκνότητα νοήματος. Το ποίημα εκφράζει τη μαρτυρία του οριακού Ελληνισμού της περιφέρειας ή του μείζονος Ελληνισμού.

Ερμηνεία - Ανάλυση

Μια εκ βαθέων εξομολόγηση από την μακρινή γωνιά, από την εσχατία του Ελληνισμού, από την Ελλάδα του Νότου, από τον οριακό Ελληνισμό της περιφέρειας, από τον οριακό Ελληνισμό της διασποράς, από τον ακριτικό ελληνισμό από το ΜΕΙΖΟΝΑ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟ, για την επαναλαμβανόμενη μοίρα του Ελληνισμού:

Παραγνώριση, στέρηση αξίας, αδικία, άγνοια, πικρία —→ ΦΥΛΕΤΙΚΟΣ ΚΑΗΜΟΣ

ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΜΑ - ΥΠΕΡΒΑΣΗ ΠΙΚΡΙΑΣ

Η ΓΛΩΣΣΑ

ΦΟΡΕΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ
ΣΥΝΕΙΔΗΣΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΣΜΟΥ

ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ
ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΑΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ:

«ελάχιστοι», «μακρινή γωνιά» ➡ Η μοίρα του Ελληνισμού ➡ ΠΙΚΡΙΑ

«διαβάζουν», «ξέρουν την γλώσσα μας», «γράφουμε Ελληνικά» ➡ Η ΓΛΩΣΣΑ

«αδικαίωτοι», «αχειροκρότητοι» ➡ Η στέρηση και παραγνώριση του ακριτικού Ελληνισμού, που αναπληρώνεται όμως και υπερβαίνεται μέσα από τη συνειδητοποίηση της Ελληνικής ταυτότητας και της Ελληνικής γλώσσας.

ΚΛΕΙΔΙ ΤΟΥ ΠΟΙΗΜΑΤΟΣ

το ρήμα «αντισταθμίζει» που οδηγεί άμεσα στην κατάφαση της ελληνικότητας του νησιού.

ΤΗΣ ΕΙΣΒΟΛΗΣ

**"Είναι δύσκολο να πιστέψω
πως μας τους έφερε η θάλασσα της Κερύνειας
είναι δύσκολο να πιστέψω
πως μας τους έφερε η αγαπημένη θάλασσα της Κερύνειας".**

Το ποίημα γράφτηκε στα 1975 και μέσα από αυτό αναδιπλώνεται η τραυματική εμπειρία της τουρκικής Εισβολής του 1974 στην Κύπρο. Όπως ο Πενταδάκτυλος, έτσι και η Κερύνεια και η Μόρφου (γενέθλιος τόπος του Μόντη) και λιγότερο η Αμμόχωστος έγιναν σύμβολα της κατεχόμενης Κύπρου και προβάλλουν ξανά και ξανά στην ποίησή του από το 1974 και μετά.

Ερμηνεία - Ανάλυση

Στους τέσσερις αυτούς στίχους ο ποιητής εκφράζει τη δυσπιστία του, μάλλον την αδυναμία του να πιστέψει κάτι τόσο οδυνηρό, το πώς μπορεί να «τους» έφερε η θάλασσα της Κερύνειας. Δε μας λέει ποιους, δε χρειάζεται να μας πει ποιους. Είναι το ανώνυμο πλήθος των βαρβάρων, που ο ποιητής περιφρονεί και απεχθάνεται, σε αντίθεση με τη θάλασσα της Κερύνειας, που όχι μόνο την ονομάζει, αλλά και τη συνοδεύει με το τρυφερό επίθετο «αγαπημένη».

Η ανωνυμία των εισβολέων από τη μια και η τρυφερή προσφώνηση της Κερύνειας από την άλλη δημιουργεί μια αντίθεση, που τονίζει από τη μια την απέραντη αγάπη του για την Κερύνεια και από την άλλη την απέχθειά του για τους άλλους τους ανώνυμους, τους ξένους που δεν έχουν θέση στον τόπο αυτό.

Ο ποιητής μέσα από την ανωνυμία δεν τους δίνει υπόσταση λες και ήρθαν να μολύνουν, να προσβάλουν το γνωστό κι αγαπημένο τόπο.

Η τεχνική της προσωποποίησης, τόσο προσφιλής στον ποιητή λειτουργεί και εδώ. Η Κερύνεια εμψυχώνεται, γίνεται κάτι ζωντανό, ένα πλάσμα αγαπημένο, που, κατά τον ποιητή, αποκλείεται να θέλησε να τους κάνει τέτοιο κακό, να «τους» φέρει. Έτσι, περισσότερο και από τη δυσπιστία του ποιητή, εκείνο που προβάλλεται στο ποίημα είναι η Κερύνεια.

Δεύτερο στοιχείο της τεχνικής του Μόντη είναι η επανάληψη.

«Η θάλασσα της Κερύνειας» σε τέσσερις στίχους, τη δεύτερη φορά με την προσθήκη του «αγαπημένη θάλασσα».

Το κέντρο βάρους γίνεται πια η θάλασσα της Κερύνειας. Οι άλλοι, οι ξένοι, οι ανώνυμοι χάνουν τη σημασία τους. Έτσι ο ποιητής καταδεικνύει από τη μια την απεριόριστη αγάπη του για την Κερύνεια και από την άλλη την έντονη αποστροφή του προς τους εισβολείς, τους οποίους απεχθάνεται, καταδικάζει, αποδοκιμάζει.

Ο ποιητής υπαινίσσεται την προδοσία που έγινε το 1974. Πραγματικά είναι παράλογο και δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι εμείς οι ίδιοι προκαλέσαμε αυτό το κακό στον τόπο μας, αφού με τη στάση μας δώσαμε την αφορμή που περίμενε η Τουρκία για να εισβάλει στην Κύπρο. Φυσικά δεν είναι η θάλασσα που τους έφερε ούτε και μπορούσε να αντιδράσει. Εκείνοι που μπορούσαν να αντιδράσουν ήταν οι άνθρωποι, που όμως δεν το έκαναν. Κι αυτό είναι τραγικό. Έχει λοιπόν δικίο ο ποιητής να μην μπορεί να το πιστέψει.